

Stanje na trgu okroglega lesa in lesnih proizvodov v Sloveniji v letih 2019 in 2020

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Darja Stare, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Tomaž Remic, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Objavljeno na spletu 01.01.1970

Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) vsako leto pripravi Poročilo o stanju na trgu lesnih proizvodov v Sloveniji, in sicer za preteklo leto in polovico tekočega leta. Namen poročila je analiza kratkoročnih in srednjeročnih tržnih trendov gozdarskega in lesnopredelovalnega sektorja države. Poročila pripravi večina evropskih držav članic Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE), ki služijo tudi kot glavni dokument pri letnem zasedanju Odbora za gozdarstvo in lesnopredelovalno industrijo.

Letna poročila za posamezne države so v angleškem jeziku dostopna na UNECE spletni strani:

<https://www.unece.org/forests/areas-of-work/forestsfp/outputs/market-analyses.html>

1. Splošni ekonomski trendi

Poglavje je povzeto po: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2020. UMAR, 2020.

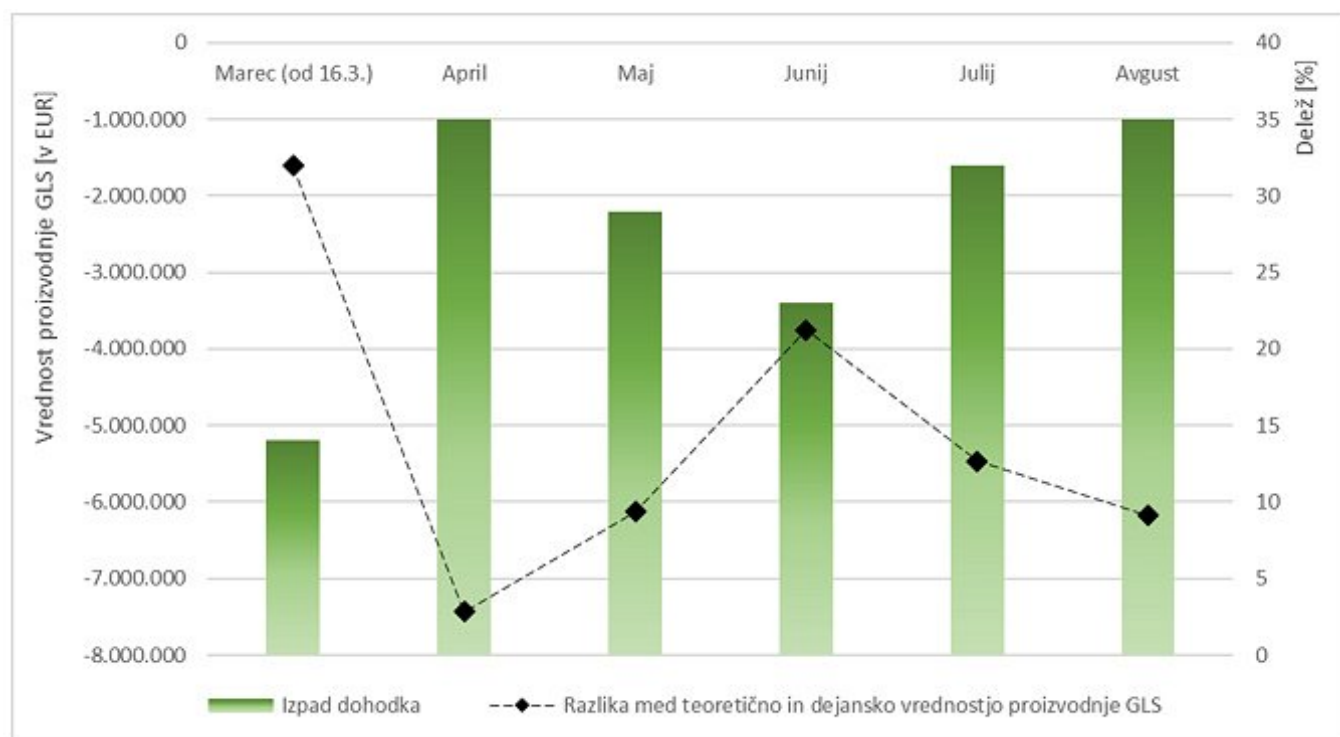
Pandemija COVID-19 v kombinaciji s strogimi zdravstvenimi in zaščitnimi ukrepi pomeni velik negativni šok za gospodarsko aktivnost, ki je bila v Sloveniji v prvem polletju 2020 za skoraj 8 % nižja kot v enakem obdobju lani. Izrazito se je zmanjšala v drugem četrtletju, ko je bil medletni upad BDP 13-odstoten. Jesenska napoved Urada RS za makroekonomske analize in razvoj za letos predvideva 6,7-odstotni upad bruto domačega proizvoda, ki mu bo v naslednjih dveh letih sledilo okrevanje, pri čemer bo gospodarska aktivnost šele leta 2022 dosegla raven pred epidemijo. Razmere ob prisotnosti virusa in ponovnem povečevanju števila okužb v začetku septembra ostajajo negotove, zato je pričakovati tudi nadaljnja nihanja gospodarske aktivnosti. Upad dodane vrednosti bo letos v večini dejavnosti, globok padec je za letošnje leto napovedan tudi za predelovalne dejavnosti ter gradbeništvo. Največja razloga za to sta upadanje naročil ter prekinjene ali otežene nabavno-prodajne poti v času trajanja strogih zaščitnih ukrepov. V zadnjem mesecu so se napovedi za najpomembnejše trgovinske partnerice za letos nekoliko izboljšale, zaradi okrevanja aktivnosti in zlasti zaradi dogovora na EU ravni o finančnem paketu za okrevanje evropskega gospodarstva. V letošnjem letu je pričakovati velik upad mednarodne menjave in investicij, močnejše naj bi letos padla tudi zasebna potrošnja. Ob povečani negotovosti in padcu proizvodnje v prvi polovici leta, ki se odraža tudi v nizki izkoriščenosti proizvodnih kapacitet, bodo podjetja odlagala investicije, oziroma jih prelagala v prihodnost. Ob zaostrenih razmerah v mednarodnem okolju bodo zlasti tista iz menjalnega sektorja močno znižala investicije v opremo in stroje. Uvoz in izvoz bosta močno prizadeta predvsem zaradi padca svetovne trgovine, mednarodnih omejitev in strogih omejitvenih ukrepov v državah EU. Okrevanje blagovne menjave se je že začelo maja in junija in naj bi se nadaljevalo do konca leta. To je povezano z oživiljanjem aktivnosti v naših trgovinskih partnericah, rastjo mednarodne trgovine in postopnim okrevanjem domačega gospodarstva. Državna potrošnja se bo prehodno okrepila pod vplivom sprejetih ukrepov v kriznih razmerah.

V naslednjih dveh letih naj bi na raven pred epidemijo okrevali vsi agregati BDP po izdatkovni strani, rast državne potrošnje pa se bo umirila. V prihodnjih dveh letih naj bi na predkrizni nivo okrevale investicije, uvoz, izvoz in zasebna potrošnja. Rast domače aktivnosti in tujega povpraševanja bodo podpirali ukrepi za okrevanje gospodarstva na državnih ravneh in EU, relativno ugodni pogoji financiranja in »sproščena« monetarna politika. Zasebna potrošnja se bo povečala ob rasti razpoložljivega dohodka, stopnja varčevanja pa se bo malenkostno zmanjšala, čeprav zaradi negotovosti ostaja višja kot pred koronakrizo. Pričakujemo tudi rast investicijske aktivnosti. Z nizke letošnje ravni bodo investicije rasle zaradi okrevanja v mednarodnem okolju, ki bo vplivalo na krepitev zasebnih investicij, nadaljevala pa se bo rast državnih investicij. Spodbuden vpliv na rast investicij

bodo imela tudi dodatna EU sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost. Nadaljevali se bosta rast izvoza in uvoza. Rast menjave blaga bo okrevala hitreje, menjava storitev, predvsem tistih vezanih na potovanja, promet in preživljanje prostega časa, pa se bo normalizirala šele po trajnejši zavezitvi širjenja virusa. Rast državne potrošnje se bo v prihodnjih dveh letih umirila.

2. Politični ukrepi

Gozdarski in lesnopredelovalni sektor je v letu 2020 zaznamovala epidemija nalezljive bolezni SARS-CoV-2, zaradi katere je v začetku aprila Državni zbor RS sprejel Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID - 19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, 49/20 in 61/20). Vlada RS je nato na podlagi navedenega zakona izdala Odlok o finančni pomoči za nadomestilo izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 61/20). Ta odlok podrobneje določa način ugotavljanja izpada dohodka v gozdarskem sektorju, upravičence, pogoje, vstopni prag, višino ter postopek dodelitve finančnega nadomestila za izpad dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19, ki je zlasti posledica nezmožnosti prodaje zalog ter zmanjšanja obsega predelave oziroma prodaje. Dodelitev finančnega nadomestila fizičnim lastnikom gozdov je trajala do preklica epidemije, kar je bilo z Odlokom o preklicu epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) v Uradnem listu RS objavljeno dne 14.5.2020.

Slika 1: Razlike med teoretično (glede na leto 2019) in dejansko (v letu 2020) vrednostjo proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov ter izračunan izpad dohodka v sektorju gozdarstva za obdobje marec-avgust 2020 (opomba: za mesec marec so bili izračuni pripravljene le za drugo polovico)

Konec meseca aprila 2020 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel še Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije

podlubnikov (Uradni list RS, št. 65/20) s katerim se želi zagotoviti še hitrejšo in učinkovitejšo izvajanje sanitarnih sečenj in preventivnih varstvenih del zatiranja in preprečevanja širjenja podlubnikov v gozdovih, poenostaviti nekatere postopke ter zagotoviti ohranitev in krepitev biotskega ravnovesja v gozdovih.

Kljub temu, da v letu 2019 in tekom leta 2020 ni bilo tako obsežnih prenamnožitev smrekovih podlubnikov kot v letu 2018, je Vlada RS v obeh letih razglasila naravno nesrečo po Zakonu o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov (Uradni list RS, št. 14/18 in 65/20). Prenamnožitev populacije podlubnikov je po tem Zakonu stanje, ko je zaradi napada podlubnikov treba posekati več kot 400.000 m³ dreves v posameznem koledarskem letu in je ocenjena škoda enaka ali večja od praga, kot ga za naravno nesrečo opredeljujejo predpisi, ki urejajo področje naravnih nesreč.

Prav tako je Vlada RS v letih 2019 in 2020 sprejela oziroma dopolnila Uredbo o ukrepih za sanacijo in obnovo gozda po naravni nesreči vetrolomu iz PRP 2014-2020 (Uradni list RS, št. 10/19, 47/19 in 82/20) ter Uredbo o ukrepih za sanacijo in obnovo gozda po naravni nesreči žledu med 30. januarjem in 10. februarjem 2014 iz PRP 2014-2020 (Uradni list RS, št. 3/16, 63/17, 71/18, 47/19 in 82/20). Vsi omenjeni ukrepi so bili usmerjeni v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih ujmah.

V letu 2018 je Slovenija pripravila Nacionalni načrt RS za obračunavanje emisij in ponorov toplogrednih plinov na področju gozdarstva (NFAP) z referenčnimi vrednostmi za gospodarjenja z gozdovi in je bil predložen v skladu z Uredbo o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (ang. Land Use, Land Use Change and Forestry; LULUCF) (Uradni list RS, št. 156/18). Pomemben cilj Uredbe je, da omenjeni sektor v obdobju od leta 2021 do 2025 in od leta 2026 do 2030 ne proizvede neto emisij oziroma, da emisije ne presejajo ponorov. V letu 2019 je potekalo ocenjevanje osnutka ter podajanje pripomb služb Evropske komisije. Glede na dopolnitve in pripombe Komisije je bil NFAP dodatno spremenjen in dopolnjen, predvidoma do konca oktobra 2020 pa bo Evropska komisija uradno potrdila pripravljen NFAP.

Slovenija bo kot podpisnica Pariškega sporazuma pripravila Dolgoročno podnebno strategijo, skladno s podnebnimi cilji Pariškega sporazuma. Ministrstvo za okolje in prostor je v predlogu Zakona o podnebni politiki (ki je trenutno v medresorski obravnavi) za cilj postavilo dosego ogljične nevtralnosti - to je ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov do leta 2050. Vizija strategije je, da bo Slovenija leta 2050 podnebno nevtralna in na podnebne spremembe odporna družba na temeljih trajnostnega razvoja. Učinkovito bo ravnala z energijo in naravnimi viri ob hkratnem ohranjanju visoke stopnje konkurenčnosti gospodarstva. Družba bo temeljila na ohranjeni naravi, krožnem gospodarstvu, obnovljivih in nizkoogljicnih virih energije, trajnostni mobilnosti, lokalno pridelani zdravi hrani. Osutek dolgoročne podnebne strategije, ki jo je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan, Centrom za energetska učinkovitost, Kmetijskim inštitutom Slovenije, Gozdarskim inštitutom Slovenije in podjetjem PNZ svetovanje, projektiranje, je trenutno v javni obravnavi.

Marca 2020 je stopil v veljavo Odlok o programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, katerega predlagatelj je bilo Ministrstvo za okolje in prostor. Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za obdobje 2020-2023 vključuje namene in ukrepe tudi s področja gozdarstva in lesarstva, kot so med drugim:

- nadaljevanje sofinanciranja investicij občanov preko poziva Eko sklada za zamenjavo starih kurilnih naprav z novimi kurilnimi napravami na lesno biomaso ali s toplotnimi črpalkami;
- nadaljevanje ukrepov v podporo gospodarstvu - ukrepi »Finančne spodbude za podjetja za naložbe v trajnostno mobilnost«; subvencije za domače in tuje začetne investicije v dejavnosti,

pomembne za prehod v nizkoogljično, krožno in podnebno odporno gospodarstvo»; »Podpora prehodu v krožno, nizkoogljično in podnebno odporno gospodarstvo« ter nov ukrep »Zelena delovna mesta« (program zelenih javnih del in spodbujanje zelenega zaposlovanja);

- nadaljevanje ukrepa »Trajnostna lesena gradnja«, pri čemer se bo spodbujalo tudi načrtovanje in gradnja novih stanovanj ter s tem dosegalo širše cilje trajnostnega razvoja
- prilagajanje podnebnim spremembam - izvajanje ukrepov ohranjanja biotske raznovrstnosti; sofinanciranje programov odprave posledic naravnih nesreč in nadaljevanje ukrepa izgradnja in obnova večnamenskih akumulacij;
- raziskave, razvoj in inovacije na področju podnebnih sprememb.

Z julijem 2019 je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 43/19), ki v 24. členu predpisuje pripravo akcijsko strateškega dokumenta »Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)« s strani ministrstva, pristojnega za energijo. Avgusta 2019 je bil pripravljen dopolnjen osnutek akcijsko strateškega dokumenta. NEPN za obdobje do leta 2030 (s pogledom do 2040) določa cilje, politike in ukrepe na petih razsežnostih energetske unije in sicer: 1) razogljičenje (emisije TGP in OVE); 2) energetska učinkovitost; 3) energetska varnost; 4) notranji trg ter 5) raziskave, inovacije in konkurenčnost. NEPN je pomemben dokument, ker predvideva tudi povečanje rabe lesa v energetske namene.

V juliju 2020 je Evropska komisija potrdila spremembo programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020), ki prinaša odločen odziv na COVID-19 krizo in omogoča zagon močnega investicijskega cikla. Ključna novost na področjih gozdarstva in lesarstva je znotraj podukrepa 8.6. - Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov in sicer uvedba kolektivnih naložb v gozdarstvu in na področju predelave lesa. Prednost kolektivnih naložb pred individualnimi naložbami je ta, da lahko skupina bistveno lažje izpelje zahtevnejšo naložbo, saj si lahko člani skupine porazdelijo finančno breme tovrstne naložbe. Julija in avgusta 2020 je bilo objavljenih pet javnih razpisov za finančne spodbude s področja gozdarstva in lesarstva: (1) Javni razpis za operacijo naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa iz PRP 2014-2020 za leto 2020, (2) Javni razpis za operacijo naložbe v pred industrijsko predelavo lesa iz PRP 2014-2020 za leto 2020, (3) 3. javni razpis za operacijo Ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014-2020, (4) 4. javni razpis za aktivnost Dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014-2020 in (5) Javni razpis za operacijo ureditev gozdne infrastrukture iz PRP 2014-2020 za leto 2020.

Konec septembra 2019 je Ministrstvo za infrastrukturo objavilo Javni razpis za sofinanciranje daljinskega ogrevanja na OVE za obdobje 2019–2022, ki omogoča finančne spodbude, namenjene za naložbe v nove sisteme daljinskega ogrevanja na obnovljive vire (DO OVE) in mikro sisteme DO OVE. Do finančnih spodbud so upravičeni tudi investitorji, ki širijo obstoječ daljinski sistem DO OVE ali gradijo novo kotlovnico s kotli na lesno biomaso kot vir za obstoječe daljinsko omrežje v naslednji vsebini:

- izgradnja sistemov DO OVE s kotlovsko kapaciteto največ do 10 MW oziroma izgradnja mikro sistemov DO OVE s kotlovsko kapaciteto največ do 1 MW;
- širitev daljinskega omrežja pri obstoječem sistemu DO OVE z ali brez dograditve dodatnih kotlov na lesno biomaso;
- v kolikor izraba solarne energije, kot dodatnega vira, prispeva k izboljšanju gospodarnosti celotnega sistema DO OVE, je lahko del operacije tudi solarni sistem za pripravo tople vode.

V prenovi Slovenske strategije pametne specializacije (S4) kot del priprave Slovenije na novo evropsko kohezijsko politiko v programskem obdobju 2021–2027 sodeluje tudi SRIP Pametne stavbe

in dom z lesno verigo (SRIP PSiDL), ki je tekom leta 2020 prenovil svoj akcijski načrt za obdobje 2020–2022 (Akcijski načrt SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo za obdobje 2020–2022). Prenovljen akcijski načrt 2020–2022 temelji na izkušnjah triletnega delovanja SRIP in predstavlja evolucijo prvotno zastavljenega delovanja SRIP PSiDL v osnovnem akcijskem načrtu SRIP za obdobje 2017–2019. Potreba po prenovi je bila posledica vse večje digitalizacije in prepletenosti rešitev za pametne in trajnostne stavbe ter njihove integracije v pametne skupnosti prihodnosti, ob hkrati vedno bolj raznolikih zahtevah in potrebah njihovih uporabnikov. Predlog prenovljenega Akcijskega načrta SRIP PSiDL za obdobje 2020–2022 je trenutno v obravnavi in v usklajevanju vsebin med ključnimi ministrstvi ter prehaja v naslednji krog procesa podjetniškega odkrivanja v procesu prenove S4. Zaključek usklajevanja vsebin se pričakuje do konca leta 2020.

V letu 2020 je bil s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v sodelovanju z več organizacijami, oblikovan osnutek nacionalne industrijske strategije imenovan »Slovenska industrijska strategija 2021–2030«. Strategija pomeni nadgradnjo v skladu z aktualnimi evropskimi in domačimi strateškimi dokumenti ter usmeritvami pod skupnim imenovalcem: »zeleni, ustvarjalni in pametni razvoj.« Namen Slovenske industrijske strategije je postaviti usmeritve za nadaljnji razvoj slovenske industrije v širšem smislu (tudi z njo povezanih storitev) za obdobje 2021–2030. V vsebino strategije je bila na novo dodana tudi industrija temelječa na lesu in ostalih naravnih obnovljivih materialih.

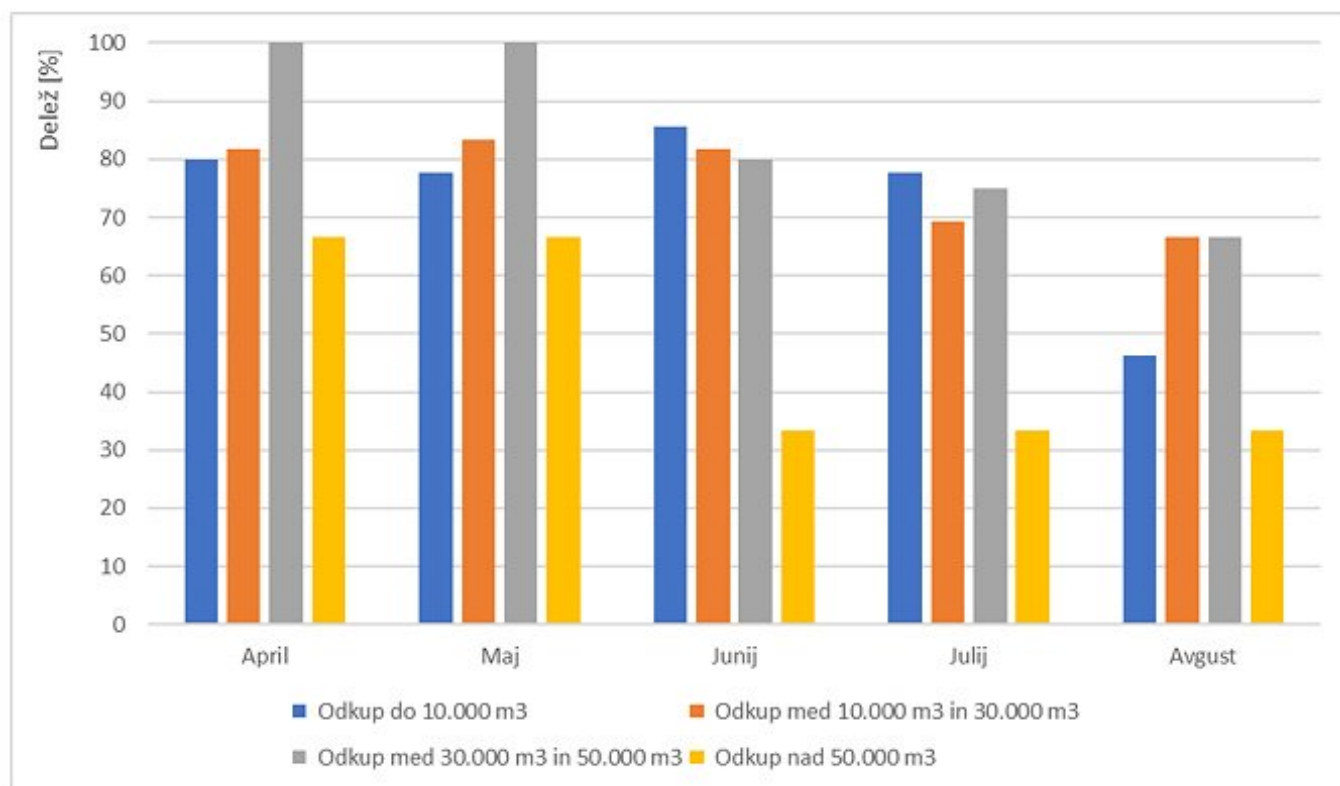
3. Posledice epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 v gozdarskem in lesnopredelovalnem sektorju države

V Sloveniji je bila sredi marca zaradi naraščanja števila okužb bolezni SARS-CoV-2 razglašena epidemija. S ciljem zajeitve širjenja virusa je Vlada RS sprejela vrsto ukrepov za omejitev negativnih posledic epidemije za prebivalstvo in gospodarstvo ter za njegovo hitrejše okrevanje. Tako je bil v začetku aprila sprejet Zakon o interventnih ukrepih za zajeitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljanke in gospodarstvo (Uradni list RS, 49/20 in 61/20), s katerim so bili določeni začasni ukrepi tudi s področja gozdarstva. Posledice ukrepov za omejitev epidemije so se že v drugi polovici marca pokazale tudi na trgu gozdnih lesnih sortimentov v državi in v delovanju lesnopredelovalnega sektorja. Največji problemi za podjetja so v času epidemije predstavljale prekinjene oziroma otežene dobavne verige surovin in posledično zmanjšana proizvodnja produktov, manj naročil kupcev ter težave s prodajo izdelkov oziroma polizdelkov. Poleg tega se je v drugi polovici marca za nekaj časa ustavila tudi prodaja gozdnih lesnih sortimentov, v mesecih kasneje pa je bila prodaja zmanjšana tudi za 50 %.

Za potrebe mesečnega poročanja o izpadu dohodka v gozdarskem sektorju ter za boljši vpogled v stanje na trgu gozdnih lesnih sortimentov v času epidemije, je Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) že v drugi polovici marca začel spremljati stanje pri nekaterih večjih oziroma pomembnejših deležnikih na trgu okroglega lesa v Sloveniji in tudi širše v Evropi. Tako je na primer GIS začel izvajati mesečno - izredno zbiranje odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti iz zasebnih gozdov. Stalni anketni vprašalnik je bil za te potrebe nekoliko prilagojen z dodanim vprašanjem o spremembi obsega odkupa okroglega lesa iz zasebnih gozdov.

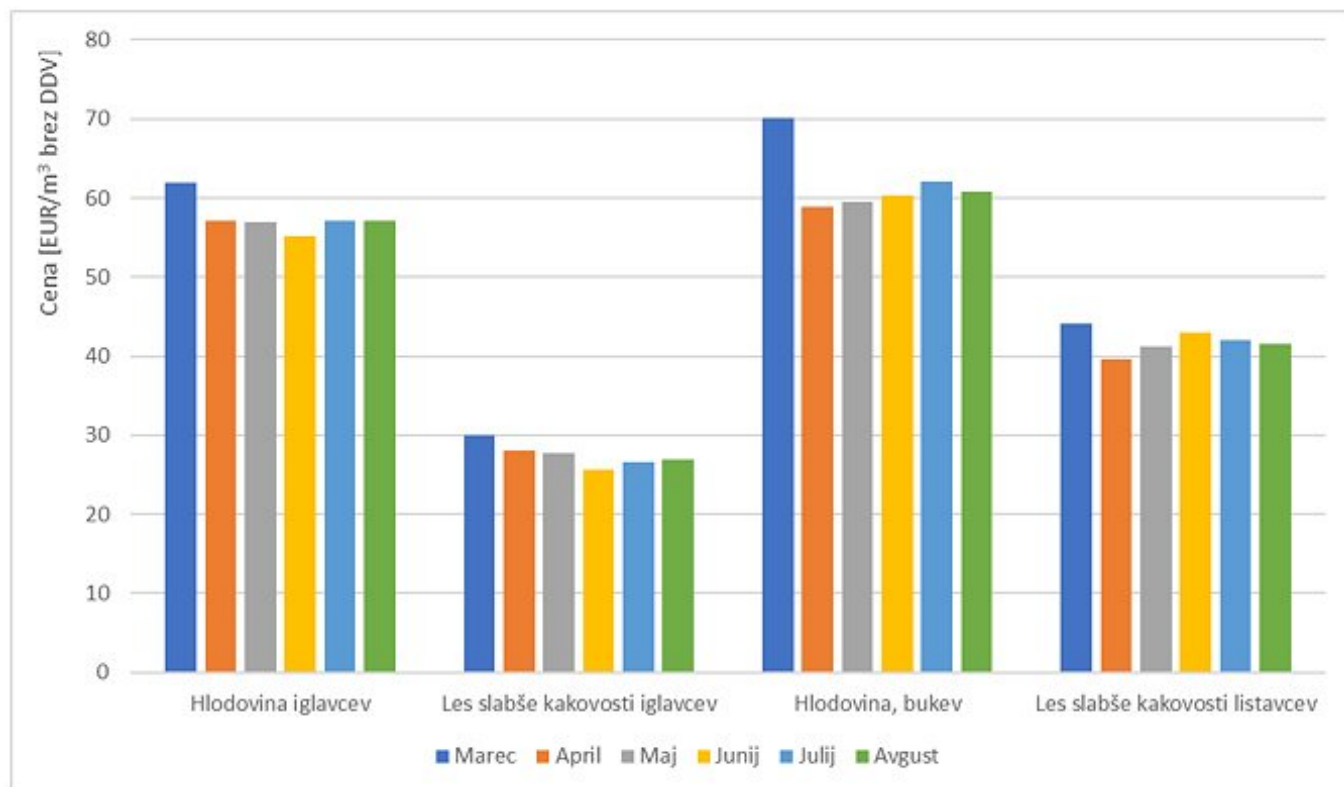
Po zbranih informacijah se je odkup lesa iz zasebnega sektorja začel zmanjševati v drugi polovici marca, v sredini aprila so odkupovalci poročali o povprečnem 44 % zmanjšanju odkupa, v maju so poročali o še večjem padcu odkupa in sicer v povprečju za več kot 50 %. V juniju se je odkup okroglega lesa še vedno zmanjševal, še vedno kar 22 % podjetij poroča o ustavljenem odkupu, več kot 45 % podjetij pa je poročalo o prepolovljenem odkupu. V juliju in avgustu se trend odkupa iz zasebnih gozdov še vedno ni bistveno spremenil, saj so podjetja še vedno poročala o zmanjšanem

odkupu. V avgustu 2020 je bil opazen trend zmanjševanja podjetij, ki poročajo o padcu odkupa in sicer v vseh velikostnih kategorijah podjetij glede na letne količine odkupa. Vendar je največji pozitivni trend viden pri manjših podjetjih, saj jih je v juliju več kot 75 % poročalo o zmanjševanju odkupa, v avgustu pa je ta delež že pod polovico.

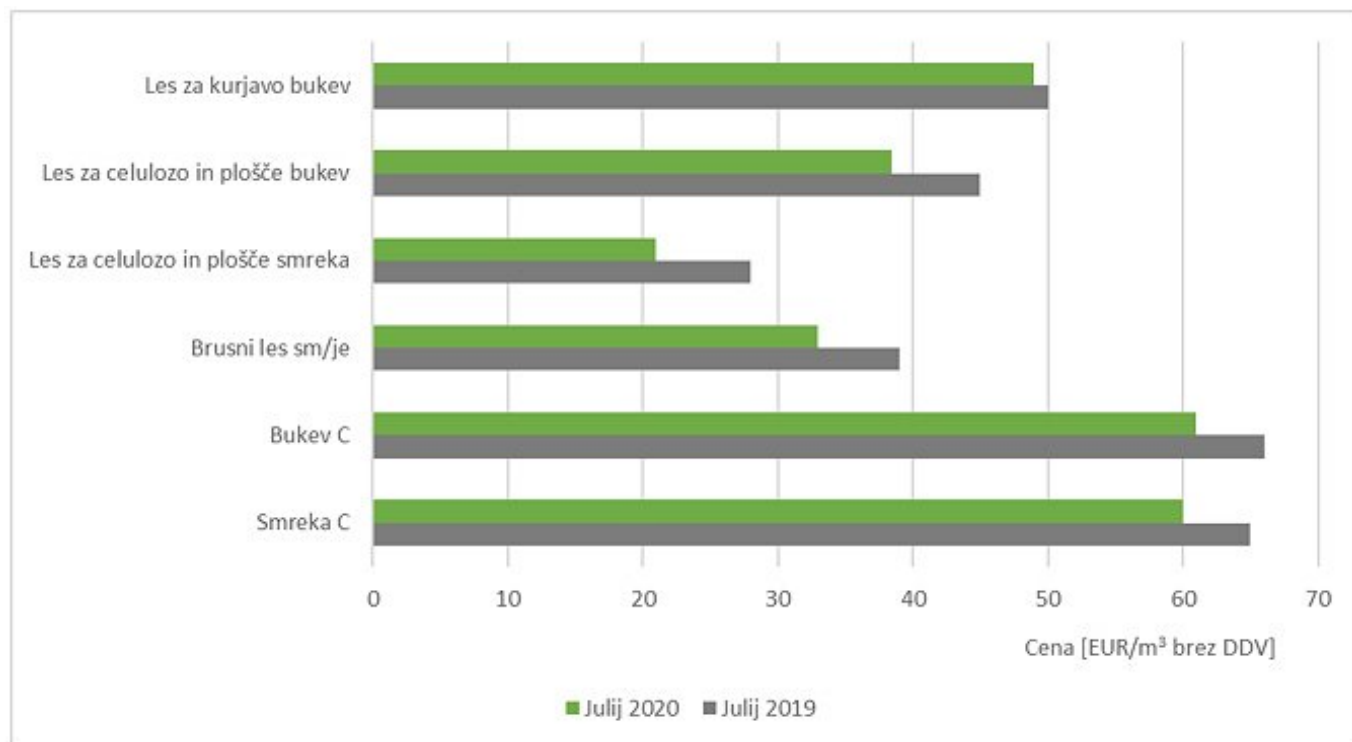
Slika 2: Delež podjetij, ki so v obdobju od aprila do avgusta poročala o izpadu oziroma zmanjšanju odkupa okroglega lesa iz zasebnih gozdov glede na poročan obseg letnega odkupa (N=159, vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije)

Primerjava cen v opazovanemu obdobju nakazuje, da se cene gozdnih lesnih sortimentov na slovenskem trgu še vedno niso vrnila na nivo pred epidemijo (februar-marec 2020). Pri iglavcih so bile cene najnižje v juniju, pri listavcih pa v aprilu. Pri hlodih iglavcev so cene v avgustu za 8 % nižje kot so bile v začetku epidemije, pri lesu slabše kakovosti iglavcev je razlika še nekoliko večja in sicer 10 %. Največja razlika v cenah ostaja pri hlodih bukve, kjer so cene v avgustu še vedno za 13 % nižje kot v začetku epidemije. Najmanjša razlika pa je v cenah lesa slabše kakovosti listavcev (cene v avgustu so zgolj za 6 % nižje).

Slika 3: Primerjava dejanskih odkupnih cen po združenih kategorijah gozdnih lesnih sortimentov v obdobju od aprila do avgusta 2020 (vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije)

Je pa cena okroglega lesa poleg razmer na trgu odvisna tudi od letnega časa, ko je bil les posekan. Na primer hlodovina iglavcev dosega najvišje cene jeseni in pozimi, spomladi in poleti pa so cene nižje. Podobno velja za hlodovino listavcev, ko ta les v času letnih sečenj dosega nižje cene kot v zimskem obdobju. Primerjava med enakima mesecema, julijem 2019 in julijem 2020, kaže na nižje cene pri večini gozdnih lesnih sortimentov v letu 2020. Pri hlodovini je bila cena v juliju 2020 v povprečju za 10 eur/m³ (brez DDV) nižja kot v juliju 2019, kar predstavlja 9 %, cena lesa slabše kakovosti pa je bila v povprečju nižja za 4 eur/m³ (brez DDV) oziroma za 11 %.

Slika 4: Primerjava srednjih vrednosti odkupnih cen izbranih kategorij gozdnih lesnih sortimentov za mesec julij v letih 2019 in 2020 (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

Ocena izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19

Skladno z metodologijo iz priloge 1 Odloka o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19, je Gozdarski inštitut Slovenije izračunal izpad dohodka v sektorju gozdarstva za obdobje od 16.3. do 31.8.2020. Izračunan izpad dohodka v sektorju gozdarstva je v drugi polovici marca 2020 znašal 14 %, v obdobju od aprila do julija pa je presegel 20 % in je znašal v aprilu 35 %, v maju 29 %, v juniju 23 % in v juliju 32 %. V avgustu je bil izpad dohodka v sektorju gozdarstva še nekoliko višji in sicer kar 35 %. Vendar je velik del razlike v izračunanem dohodku v juliju in avgustu mogoče pojasniti z manjšim sanitarnim posekom iglavcev in ne golj s posledicami razmer na trgu.

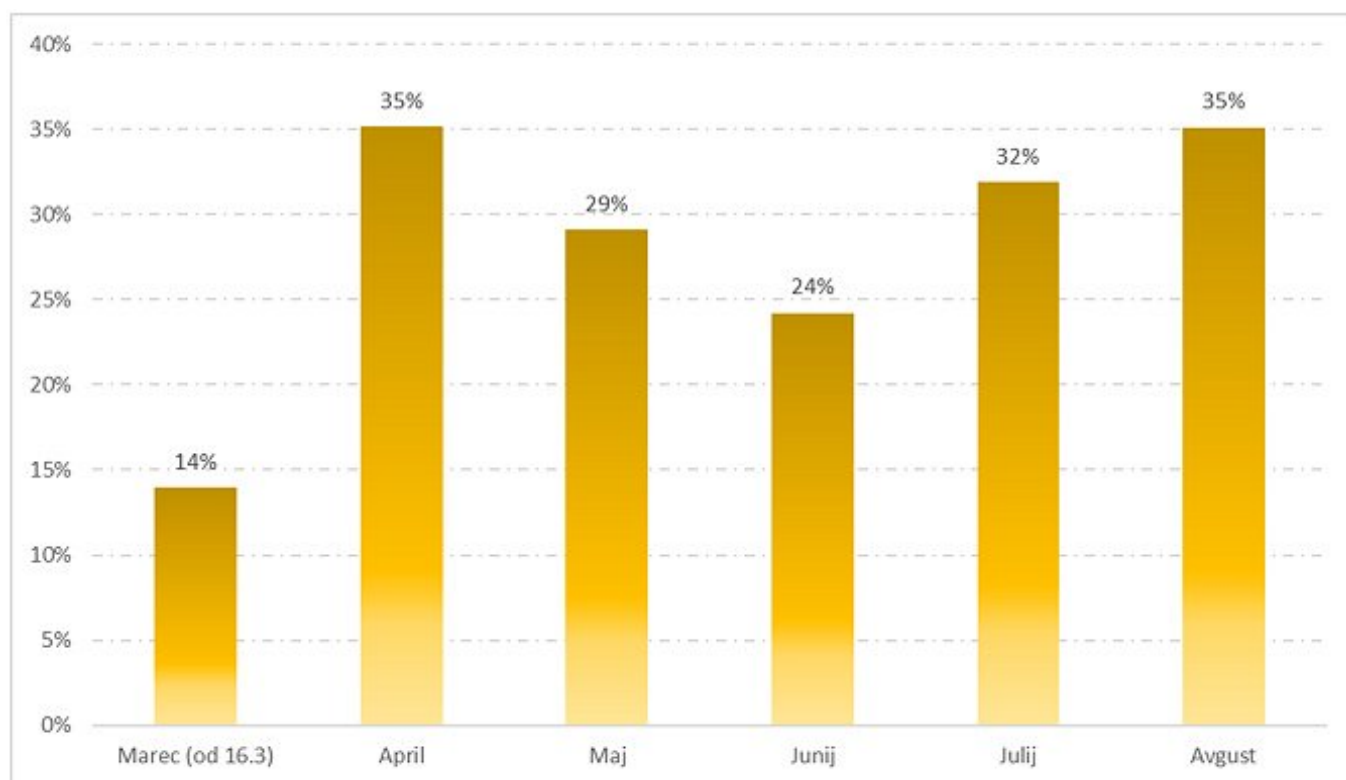
Ocena izpada dohodka zaradi epidemije COVID-19 se izračunava na podlagi podatkov o teoretični vrednosti proizvodnje ter dejanske vrednosti proizvodnje. Pri tem se predvideva, da se stroški proizvodnje niso spremenili oziroma ostajajo v omenjenem obdobju primerljivi.

Povzetek vseh predstavljenih izračunov in ocen je podan v preglednici 1 v kateri je prikazana tudi končna ocena izpada dohodka v sektorju gozdarstva.

Preglednica 1: Ocena izpada dohodka v gozdarskem sektorju v času epidemije COVID-19 in v mesecih po njej (izračuni: Gozdarski inštitut Slovenije)

	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij	Julij	Avgust
Teoretična vrednost proizvodnje GLS	11.496.201	21.132.008	21.066.296	16.239.766	17.129.869	17.563.397
Dejanska vrednost proizvodnje GLS	9.893.045	13.702.522	14.936.660	12.486.450	11.664.353	11.391.091
Razlika med teoretično in dejansko vrednostjo	-1.603.156	-7.429.486	-6.129.636	-3.753.316	-5.465.516	-6.172.306
Izpad dohodka	14 %	35 %	29 %	23 %	32 %	35 %

V avgustu je bil ocenjen izpad dohodka v gozdarstvu na enakem nivoju kot aprila ko je veljala stroga karantena ter so bile državne meje zaprte. Vendar je glavni vzrok za tako visok izpad dohodka v primerjanih mesecih po naši oceni zelo različen. Če je bil glavni razlog v aprilu zmanjšan odkup in zmanjšana predelava lesa tako v Sloveniji kot tudi v sosednjih državah, je v avgustu glaven razlog v izredno nizkem poseku. Posek pri iglavcih se je po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije v avgustu zmanjšal za več kot polovico.

Slika 5: Ocenjen izpad dohodka v sektorju gozdarstva po mesecih od začetka epidemije do avgusta 2020 (izračuni: Gozdarski inštitut Slovenije)

Predstavljen izpad dohodka je ocenjen na nacionalnem nivoju in temelji zgolj na oceni dejanske in teoretične gozdne proizvodnje. Pri tem primarna predelava okroglega lesa ni vključena v analize. Po preliminarnih podatkih iz ankete med žagarskimi obrati, ki jo je Gozdarski inštitut Slovenije izvedel v obdobju med junijem in septembrom 2020 pa nakazuje, da je tudi ta del gozdno lesnega sektorja utrpel posledice, saj se je proizvodnja žaganega lesa iglavcev zaradi epidemije zmanjšala v povprečju za 13 %, proizvodnja žaganega lesa listavcev pa v povprečju za 23 %.

4. Tržni dejavniki

Viri podatkov: UMAR, SURS, ZGS in GIS

Širjenje epidemije COVID-19 od sredine marca 2020 in nujni ukrepi za zaščito zdravja so vplivali na zmanjšanje gospodarske aktivnosti že marca in posledično v prvem četrletju. Marčevsko znižanje kratkoročnih kazalnikov aktivnosti je bilo občutno, realni BDP se je v prvem letošnjem četrletju medletno zmanjšal za 2,5 %. Zaradi povečanja negotovosti in zaprtja vseh nenujnih storitvenih dejavnosti, se je marca opazno znižala aktivnost v nekaterih dejavnostih, kar je vplivalo na padec zasebne potrošnje v prvem četrletju. Znižala se je tudi vrednost opravljenih gradbenih del, vendar manj kot v drugih dejavnostih. Gradbene investicije so sicer v začetku leta zaradi visoke aktivnosti v tej panogi še rasle, močno pa so upadle investicije v stroje in opremo, ki so bile zaradi umirjanja aktivnosti v mednarodnem okolju medletno nižje že v zadnjem lanskem četrletju. Letos so se še dodatno znižale zaradi zaostrenih razmer v mednarodnem okolju, ki so jih povzročili omejitveni ukrepi za zajezitev širjenja koronavirusa, ter velike negotovosti, ki vpliva na investicijske odločitve podjetij. Strogi omejitveni ukrepi v državah EU so pomembno vplivali na povpraševanje po našem blagu in storitvah ter s tem na zunanjetrgovinska gibanja. Izvoz in uvoz sta se opazno zmanjšala. Marca je upadel tudi obseg proizvodnje v predelovalnih dejavnostih z izjemo farmacevtske in prehranske industrije. Med agregati potrošnje se je v prvem četrletju medletno okrepila le končna državna potrošnja. V drugem četrletju se je po pričakovanih padec gospodarske aktivnosti poglobil, pri čemer je po največjem padcu aprila aktivnost začela počasi okrevati. Realni BDP se je medletno močno zmanjšal, za 13 %. Po globokem upadu aprila, se je s sproščanjem zajezitvenih ukrepov začelo njihovo okrevanje, ki pa bo zaradi prisotnosti določenih omejitvenih ukrepov počasno. Zaradi karantene, zaprtja vseh nenujnih storitev in trgovin, povečanja negotovosti in previdnostnega varčevanja je opazno upadla tudi potrošnja gospodinjstev. Znižala se je tudi vrednost opravljenih gradbenih del in gradbene investicije, upad investicij v opremo in stroje pa se je še poglobil. Zaradi strogih omejitvenih ukrepov se je povečal tudi padec izvoza in uvoza. Mesečna rast blagovne menjave se je sicer po aprilskem globokem padcu začela maja in nadaljevala junija tudi zaradi hitrejšega okrevanja v nekaterih naših pomembnejših trgovinskih partnericah. Okrevanje menjave storitev pa se v tem obdobju še ni opazneje začelo. Čeprav industrija v Sloveniji ni imela odrejenega zaprtja podjetij, so bila nekatera podjetja nekaj časa zaprta, druga pa so delovala v omejenem obsegu. Slednje naj bi bilo predvsem posledica potrebe po zagotovitvi obvezne razdalje med delavci oziroma pomanjkanja materiala za proizvodnjo zaradi motenih dobavnih verig ter upada naročil zaradi zmanjšane tujega povpraševanja. To je vplivalo na globok padec dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, kjer so največji upad zabeležile dejavnosti povezane z avtomobilsko industrijo, medletno pa je rasla le farmacevtska proizvodnja. Tudi predelovalne dejavnosti so po globokem padcu aprila začele počasi okrevati.

Četudi se v letu 2019 ni zgodila kakšna večja naravna ujma v slovenskih gozdovih, je bilo kljub temu varstveno-sanitarnega poseka 40 % glede na celotni posek v tem letu. Vzrok za takšno količino so predvsem poškodbe dreves zaradi podlubnikov, ki v slovenskih gozdovih povzročajo večje škode

predvsem od leta 2015 naprej. V začetku februarja 2020 so gozdove v Sloveniji poškodovali močni vetrovi in sicer približno 140.000 m³, od tega večinoma smreko. Polovica tega je bilo poškodb na Gorenjskem območju. Poleg vetroloma pa je bilo zaenkrat v letu 2020 zaradi podlubnikov posekanih čez 440.000 m³. Ocenjena škoda v gozdovih znaša 6,6 milijona evrov in se nanaša na izgubo vrednosti lesa zaradi poškodb, ki so posledica vetrolomov med 5. in 6. februarjem 2020 ter 10. in 11. februarjem in prenamnožitve podlubnikov v obdobju od 1. januarja do 23. junija 2020. Zaradi vse bolj pogostih in obsežnih naravnih ujm v gozdovih, je sanacija poškodovanih gozdov že sedem zaporednih let prioriteta dejavnost ZGS, gozdarske stroke, lastnikov gozdov in izvajalcev gozdarskih del.

Še vedno je med dejavniki, ki so vplivali na trg v prvi polovici leta 2019, tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine za dve leti (do junija 2019). Prepoved je izhajala iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice *Corythucha arcuata* (Say, 1832), ki je bil objavljen 1. 6. 2017. Ukrep je posegal na trg z lesom hrastovine in vplival na poslovanje slovenskih podjetij, ki uvažajo hrastovino iz Hrvaške (hlodovina, les slabše kakovosti, sekanci ...) in/ali izvajajo storitve predelave lesa za naročnike, ki kupujejo les na Hrvaškem. Z julijem 2019 se je trg nepredelane hrastovine znova sprostil.

V lesno-predelovalni industriji (NACE C16) se je v tekočem letu 2020 prvič po letu 2014 prekinil pozitiven trend, saj se je indeks industrijske proizvodnje v prvih sedmih mesecih glede na enako obdobje lani zmanjšal in sicer za 5,4 %. Prihodki od prodaje so se v prvih sedmih mesecih glede na enako obdobje lani zmanjšali za 4,3 %: na domačem trgu so se zmanjšali za 5,4 %, v izvozu pa za 3,6 %.

Prizadevanja za rast in razvoj lesnopredelovalne industrije in rabo lesenih produktov v gradbeništvu ter za povečanje konkurenčnosti lesne in pohištvene industrije, država kaže z različnimi promocijskimi aktivnostmi, razpisi za nepovratna kohezijska in povratna sredstva v sodelovanju s Slovenskim podjetniškim skladom in s SID banko, samograditeljem pa je na voljo ponudba EKO sklada. Za spodbujanje trajnostne gradnje z lesom bodo v prihodnje namenjena tudi sredstva Sklada za podnebne spremembe. Za leseno gradnjo javnih stavb je pomembna tudi Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17 in 64/19), ki določa, da mora znašati delež lesa ali lesenih tvoriv v stavbah, ki jih uredba zajema, najmanj 30 % prostornine vgrajenih materialov. Priložnost za povečanje gradnje lesenih objektov pa je tudi v Evropskem zelenem dogovoru, ki predvideva vzpostavitev trajnostnega evropskega gospodarstva, ki do leta 2050 ne bo ustvarjalo neto emisij toplogrednih plinov.

5. Razvoj na trgu z lesnimi proizvodi

Viri podatkov: SURS, UMAR, GZS: Združenje lesne in pohištvene industrije, GZS: Združenje papirne in papirno predelovalne industrije, GIS; preračuni, analiza in interpretacija GIS

a) Okrogli les

2019

Obseg proizvodnje gozdnih lesenih sortimentov je bil v letu 2019 manjši v primerjavi z letom prej (□8 %), razlog za to je predvsem nižji obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih. Kljub temu, da je bila proizvodnja gozdnih lesenih sortimentov v letu 2019 nižja kot v letu 2018, je bila proizvodnja sortimentov listavcev za 15 % višja kot v letu 2018 in je primerljiva z letoma 2015 in 2016.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov je v letu 2019 znašala 4,7 milijonov neto kubikov, od tega 2,8 milijonov m³ iglavcev (−19 %) in 1,9 milijona m³ listavcev (+15 %). Odkupne količine gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov so se pri industrijskem lesu iglavcev znižale za 10 % v primerjavi z letom 2018, odkup industrijskega lesa listavcev pa se je povečal za 4 %. Odkup lesa za kurjavo (iglavcev in listavcev) se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 4 %. Vrednost odkupnih količin okroglega industrijskega lesa iglavcev iz zasebnih gozdov se je znižala za 15 %, medtem ko se je pri listavcih povečala za 10 %. Izvoz okroglega lesa se je v letu 2019 zmanjšal za 28 % v primerjavi z letom 2018 in je znašal 1,9 milijona m³, uvoz okroglega lesa pa je v letu 2019 presegel 0,61 milijona m³, kar je rekordna količina v zadnjih 18-ih letih. Zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa se je posledično zmanjšal (1,3 milijonov m³) in sicer kar za 39 % v primerjavi z letom 2018. Največji presežek je bil pri kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev in sicer 0,66 milijona m³, kar je 53 % manj kot v letu 2018. Se je pa v primerjavi z 2018, v letu 2019 za kar 77 % povečal zunanjetrgovinski presežek v kategoriji okrogli industrijski les listavcev.

2020

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov letos ni pod izrazitim vplivom sanacije škod zaradi naravnih motenj v gozdovih. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije, je bilo v obdobju 1.1.2020–10.9.2020 posekane lesne mase za 23 % manj kot v enakem obdobju lani. Od tega s 65 % prevladuje posek iglavcev, ki pa je za nekaj odstotkov manjši kot v enakem obdobju v letu 2019 in je večji pri listavcih. Zaradi nižjega poseka iglavcev, kar je posledica manjših škod zaradi podlubnikov ter nizkih cen hlodovine boljše ter srednje kakovosti, je v letu 2020 zaznati pomanjkanje hlodovine iglavcev pri slovenskih žagarskih obratih. Posledično je porastel uvoz hlodovine iglavcev še posebej iz Češke Republike in Italije. Presežki ponudbe in pa padec cen je bilo zaznati pri industrijskem lesu slabše kakovosti iz slovenskih gozdov, za kar je bil največji vzrok kriza v Italiji zaradi epidemije COVID-19. Namreč Italija je poleg Avstrije največji uvozni trg lesa za celulozo in plošče iz Slovenije.

Posledice strogih ukrepov za zaježitev epidemije bolezni SARS-CoV-2 so se po enem tednu od razglasitve epidemije s strani Vlade RS, začele kazati tudi vzdolž gozdno lesnih verig v Sloveniji, predvsem na trgu gozdnih lesnih sortimentov. Prodaja gozdnih lesnih sortimentov se je skoraj povsem ustavila po 23.3.2020, ko so odkup ustavili tako največji proizvajalci lesnih kompozitnih plošč na severu Italije kot tudi večina žag na Avstrijskem Štajerskem in Avstrijskem Koroškem. V Sloveniji je v zadnjem tednu marca prenehal z odkupom in prav tako s proizvodnjo tudi eden največjih kupcev lesa slabše kakovosti in proizvajalcev lesnih kompozitnih plošč v državi. Z odkupom lesa slabše kakovosti ter s proizvodnjo je za določeno obdobje prenehalo tudi podjetje, ki se ukvarja s predelavo lesa in pridobivanjem različnih ekstraktov iz lesa. Z odkupom lesa in proizvodnjo pa sta ves čas trajanja epidemije nadaljevali dve slovenski industriji mehanske celuloze, ena brez motenj, druga z nekoliko zmanjšanim obratovanjem glede na razpoložljivo kapaciteto. Tudi dve tretjini žagarske in pohištvene industrije je tekom trajanja epidemije bolezni SARS-CoV-2 nadaljevalo z odkupom okroglega lesa ter proizvodnjo.

Po podatkih o odkupu okroglega lesa iz zasebnih gozdov, ki ga mesečno spremlja Statistični urad RS (SURS), se je v času najbolj izrednih razmer na trgu gozdnih lesnih sortimentov zaradi epidemije (to je v mesecu aprilu in maju), odkup okroglega industrijskega lesa iglavcev zmanjšal za 17 % v primerjavi z enakima mesecoma predhodnega leta, pri listavcih pa se je zmanjšal za 27 %. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta, pa se je odkup pri kategoriji okrogli industrijski les iglavcev zmanjšal za 9 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, od tega najbolj pri kategoriji les za celulozo in plošče (−16 %). Pri kategoriji okrogli industrijski les listavcev pa se je v obdobju januar–julij 2020 odkup zmanjšal za 4 %, kljub temu, da se je odkup bukove hlodovine v tem obdobju povečal za 11 %. Tudi odkup lesa za kurjavo se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zmanjšal (−13 %) v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2019.

Podatke o odkupnih cenah gozdnih lesnih sortimentov ter o dinamiki odkupa lesa je v času epidemije COVID-19 mesečno spremljal tudi Gozdarski inštitut Slovenije. Glede na poročanja podjetij, se je v mesecu aprilu odkup okroglega lesa zmanjšal pri 65 % podjetij, ki so sodelovali v raziskavi, v primerjavi z mesecem marcem, in sicer za povprečno 44 %. 15 % podjetjem se je odkup okroglega lesa povsem ustavil in enak delež podjetij je odkupovalo nespremenjene količine lesa v primerjavi z mesecem marcem. V mesecu maju se je delež zmanjšanja količin odkupa še za nekaj odstotkov dvignil v primerjavi z aprilom 2020. Vendar pa na dinamiko odkupa gozdnih lesnih sortimentov v mesecih, ko je bila razglašena epidemija, verjetno niso vplivale le razmere zaradi tega dejavnika, ampak so morda na to vplivali tudi nekateri drugi dejavniki kot so na primer razpoložljivost lesa, sezonskost, itd.

Podatki zunanje trgovine okroglega lesa za prvo polovico letošnjega leta nakazujejo zmanjšanje izvoza tako iglavcev kot listavcev v letu 2020 glede na prejšnje leto. Podatki o uvozu okroglega lesa iglavcev v prvi polovici leta 2020 kažejo na precejšnje povečanje uvoza tega lesa v primerjavi z letom 2019. Obratno pa se kažejo napovedi za uvoz okroglega lesa listavcev v letošnjem letu in sicer glede na stanje zunanje trgovine v prvi polovici tega leta se bo uvoz tega lesa precej zmanjšal v primerjavi z letom 2019.

b) Raba lesa v energetske namene

Največji porabnik lesa in lesnih odpadkov za energetske namene so gospodinjstva, ki porabijo povprečno okoli 1,5 milijona ton lesnih goriv na leto, med katerimi prevladujejo polena, sledijo peleti, sekanci in nazadnje briketi. Drva predstavljajo enega najcenejših sistemov ogrevanja in hkrati najbolj dostopnih energentov pri nas, gospodinjstva pa jih pridobijo bodisi iz lastnih gozdov bodisi jih kupijo na trgu. Največji posamezni porabnik lesa v energetske namene je še vedno daljinski sistem v Ljubljani z instalirano močjo 152 MW, vendar gre v tem sistemu za sosežig lesa in premoga. V termoelektrarni in toplarni porabijo nad 100.000 ton lesnih sekancev/leto.

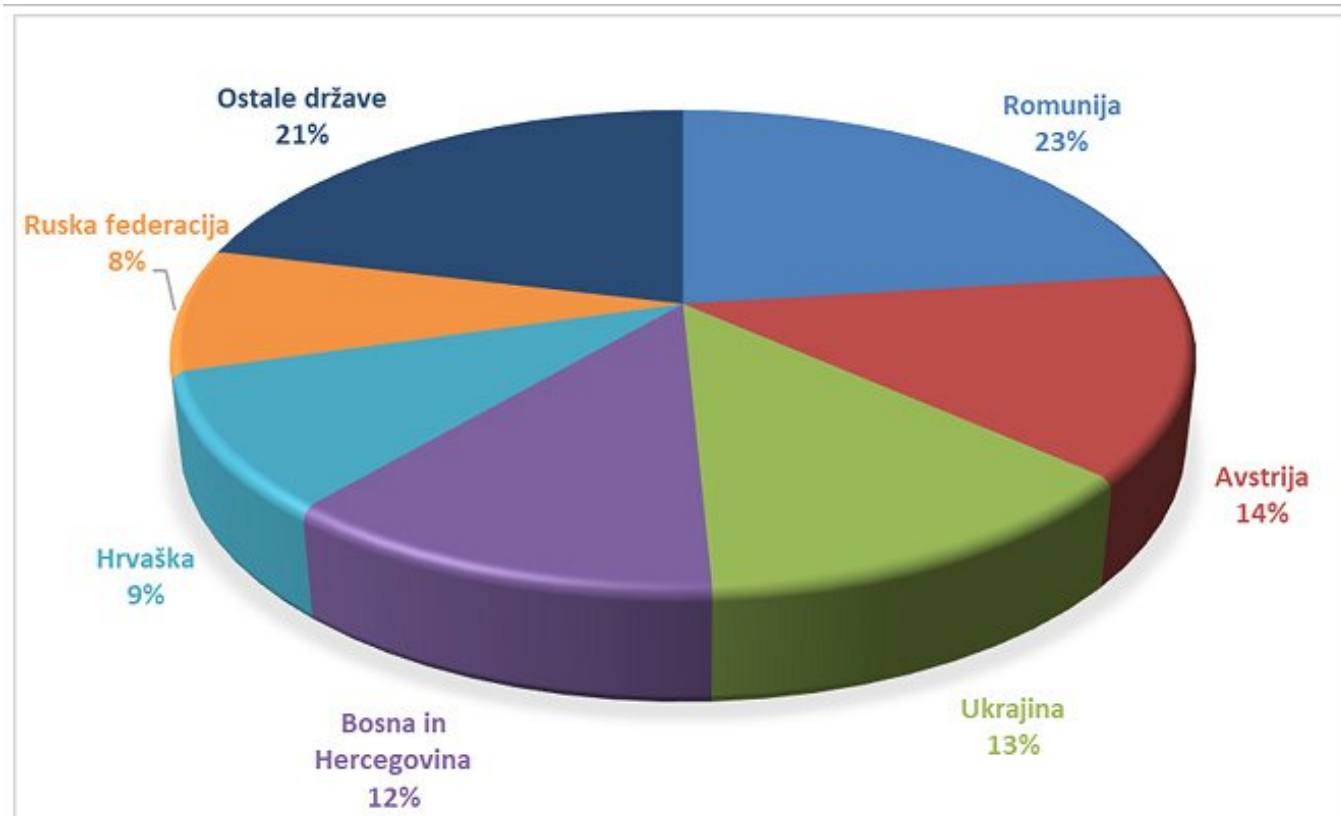
Na slovenskem trgu je največje povpraševanje po bukovih drveh z vsebnostjo vode okoli 20 % (zračno suha drva) ter dolžine med 25 in 33 cm. Cena takšnih drv je ob koncu kurilne sezone 2019/2020 znašala 159 evrov na tono in je bila za 11 % nižja kot ob začetku kurilne sezone. Cene lesnih goriv spremlja Gozdarski inštitut Slovenije in jih redno objavlja na <http://wcm.gozdis.si/cene-lesnih-goriv>.

Slika 6: Cene drv (v EUR/t z DDV) v obdobju 2011–2020 (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

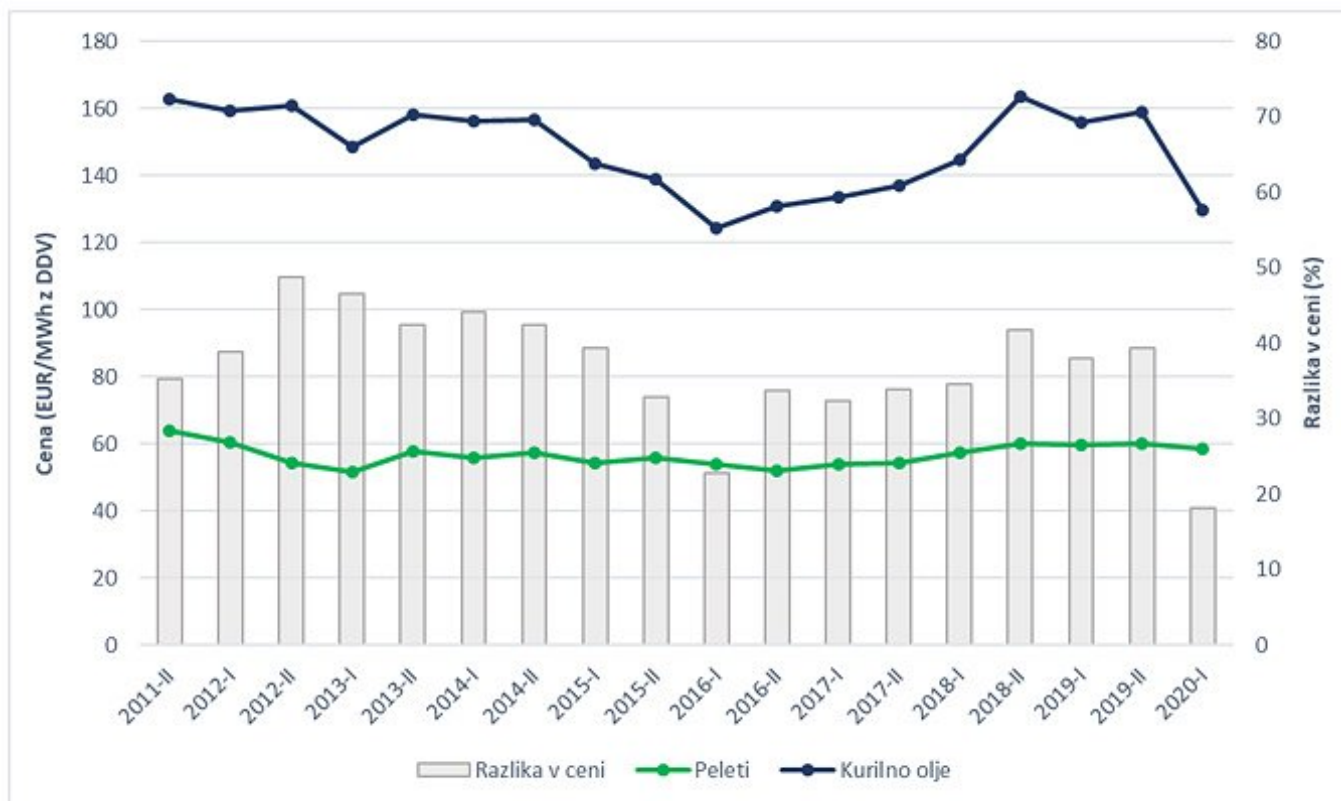
Podobno kot v predhodnih letih (z izjemo leta 2017), smo tudi v letu 2019 na trgu lesnih peletov zabeležili zunanjetrgovinski primanjkljaj, kar dokazuje, da je bila poraba peletov večja od proizvodnje. Glavni porabniki lesnih peletov so gospodinjstva, sledijo večji javni objekti ter drugi uporabniki. Po zadnjem zbiranju podatkov o proizvodnji peletov v Sloveniji, ki ga je Gozdarski inštitut Slovenije izvedel v maju 2020, je v Sloveniji 22 proizvajalcev, med katerimi prevladujejo manjši proizvajalci, ki proizvedejo do 10.000 t peletov letno. Le eden proizvajalec je proizvedel nad 50.000 t peletov in dva proizvajalca s proizvodnjo v razredu 15.000–50.000 t. Proizvodnja peletov v Sloveniji je v letu 2019 znašala 134.000 ton, kar je skoraj 14 % več kot v letu 2018. Zabeležili smo največje povišanje proizvodnje peletov v Sloveniji v zadnjih šestih letih.

Izvoz peletov je v obdobju 2010–2019, v letu 2019 prvič dosegel količino čez 200.000 ton. Pretežni del peletov se iz Slovenije izvozi v Italijo (85 % celotne izvožene količine), z 10 % ji sledi Avstrija, 4 % količin pa smo izvozili v sosednjo Hrvaško. Količina uvoženih peletov v Slovenijo je v 2019 znašala nekaj manj kot 230.000 ton. Večino peletov smo uvozili iz Romunije (23 %), sledi Avstrija (14 %), Ukrajina (13 %) ter Bosna in Hercegovina (12 %).

Slika 7: Struktura uvoza peletov v letu 2019 po državah (vir podatkov: Statistični urad RS)

Peleti so kot najdražja oblika lesne biomase za 18 % cenejši od cene kurilnega olja, ki se je v prvi polovici leta 2019 gibala okoli 71 €/MWh. Trenutno je razlika med tema dvema energentoma zaradi padca cen kurilnega olja najmanjša, kar smo jih zabeležili od začetka zbiranja cen v letu 2011. Tona peletov, pakiranih v 15 kg vreče, je po koncu kurilne sezone 2019/2020 v povprečju znašala 275 €. V primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu so cene za dva odstotka nižje.

Slika 8: Prikaz gibanja cen (v EUR/MWh) in razlike med cenami peletov in kurilnega olja (vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije in European Commission)

Sekanci se porabljajo predvsem za energetske namene, kjer izstopa Termoelektrarna toplarna Ljubljana s porabo nad 100.000 ton letno. Poraba sekancev v proizvodnji lesnih produktov (vlaknene plošče, celuloza, kemikalije) je pod 10 % porabe v Sloveniji. Glede na podatke o zunanji trgovini, je Slovenija v letu 2019 na tuji trg izvozila 483.000 t lesnih sekancev, kar je v primerjavi z lesnimi peleti 132 % več količin. Več kot polovica (51 %) vseh izvoženih količin lesnih sekancev je v letu 2019 šlo na avstrijski trg, 30 % pa na italijanski. Količina uvoza lesnih sekancev se je v letu 2019 zmanjšala za 28 % v primerjavi s predhodnim letom in je znašala nekaj več kot 81.000 ton. Večji del količin (64 %) smo uvozili iz sosednje Hrvaške.

Lesni sekanci so najcenejša oblika lesnih goriv na trgu. Na končno ceno proizvoda najbolj vplivata velikost delcev in vsebnost vode. Za najbolj prodajano obliko sekancev, to je vlažnosti okoli 30 % in velikostjo delcev okoli 31 mm, smo ob koncu kurilne sezone 2019/20 odšteli 75 evrov za tono, kar je 13 % manj kot ob začetku kurilne sezone. Sekanci z manjšo vsebnostjo vode so običajno dražji.

c) Certificirani lesni proizvodi

Po sistemu FSC je trenutno certificiranih 266.279 ha gozdov, kar je 1 % več kot lani v istem obdobju. Ta površina predstavlja 23 % površine vseh gozdov v Sloveniji in med njimi prevladujejo državni gozdovi z 90 % deležem.

Površina po sistemu PEFC certificiranih gozdov se rahlo povečuje in trenutno znaša 293.000 ha. Večji del te površine predstavljajo državni gozdovi v upravljanju družbe Slovenski državni gozdovi d.o.o.

FSC in PEFC certifikati za sledenje lesa so pri podjetjih tržni mehanizem za izvozne trge in za kandidiranje pri zelenih javnih naročilih. Število podjetij s FSC certifikatom za sledenje certificiranega lesa (CoC) je trenutno 247 in 4 začasno neveljavni, število podjetij (s sedežem v Sloveniji) s PEFC certifikatom za sledenje certificiranega lesa (CoC) pa 71.

d) Lesni proizvodi z dodano vrednostjo

Slovenska industrija pohištva je imela v letu 2019 skupno 368 milijonov evrov čistih prihodkov iz prodaje, kar je za manj kot 1 % več kot v letu 2018 in to predstavlja 1,2 % čistih prihodkov od prodaje glede na celotno predelovalno industrijo v državi. V proizvodnji pohištva NACE C31 je delež čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih v strukturi čistega prihodka iz prodaje lani znašal 43 %. Prodaja na tujih trgih se je lani povečala za 1,2 %. Dodana vrednost na zaposlenega se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 v predelovalni dejavnosti C31 povečala za 6,4 % in je znašala 33.291 EUR.

Indeks industrijske proizvodnje pohištvene industrije (celotna pohištvena industrija v NACE C31), kamor spada proizvodnja lesenega pohištva, se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani zmanjšal za 9,9 %. Prihodek od prodaje se je v primerjanih obdobjih zmanjšal za 9,6 %, na domačem trgu beleži 3,9 % zmanjšanje, na tujih trgih pa kar 16,3 % zmanjšanje glede na enako obdobje lani.

e) Žagan les iglavcev

Slovenski žagarski obrati so v letu 2019 še povečali intenzivnost predelave okroglega lesa iglavcev, kar je predvsem posledica povečanih količin hlodovine na trgu zaradi sanacije gozdov po vetrolomu v 2018 in gradacije podlubnikov v 2018 in 2019, katerega posledica so bile tudi nižje cene hlodovine na trgu. Proizvodnja žaganega lesa iglavcev se je v letu 2019 povečala za 19 % v primerjavi z letom 2018. Uvoz žaganega lesa iglavcev se je v letu 2019 povečal za 5 %, izvoz pa za 9 % v primerjavi z letom 2018.

V letu 2020 pa je pričakovati nekolikšen upad proizvodnje žaganega lesa (tako iglavcev kot listavcev) zaradi vpliva razglasitve epidemije bolezni SARS-CoV-2, ko se je večini podjetjem v tem sektorju zmanjšal obseg proizvodnje.

Se pa v prihodnjih letih obetajo nove naložbe v tehnološko modernizacijo in povečevanje kapacitet obstoječih slovenskih žagarskih obratov in investicije v nove obrate.

f) Žagan les listavcev

Proizvodnja žaganega lesa listavcev se je v letu 2019 povečala za 4 % v primerjavi s predhodnim letom. V nasprotju z letom 2018, so bile v letu 2019 na trgu večje količine hlodovine listavcev, kar potrjujejo tudi podatki o večji predelavi hlodovine listavcev v letu 2019 kot v predhodnem letu. V zadnji četrtini letošnjega leta podjetja v žagarski dejavnosti pričakujejo prenasičenost oskrbe z bukovo hlodovino. Podobno se s prevelikimi zalogami bukove hlodovine spopadajo tudi žagarski obrati v Nemčiji, za kar naj bi bila ena od glavnih razlogov težava s prekinjenimi izvoznimi potmi v Azijo v času epidemije COVID-19. Zaradi polnih zalog bukove hlodovine se za sezono 2020/2021 v tej državi napoveduje manjše povpraševanje po tem lesu, hkrati pa tudi izvajalci gozdarskih del za to sezono

napovedujejo manj poseka in nižje razpoložljive količine tega lesa. Prav tako se na žagah po Evropi polnijo zaloge žaganega lesa listavcev, čemur je lahko pripisati močno zmanjšano ali celo zaustavljeno proizvodnjo pohištva zaradi vpliva pandemije.

Uvoz in izvoz žaganega lesa listavcev sta se v letu 2019 zmanjšala v primerjavi z letom prej in sicer uvoz za 20 %, izvoz pa za 12 %.

Proizvodnja, uvoz in izvoz žaganega lesa iz tropskih drevesnih vrst so po količinah in vrednostih zanemarljivi. Tudi za letos napovedujemo nizek obseg zunanje trgovine s tropskim žaganim lesom.

g) Lesne plošče (vključujejo tudi furnir)

Proizvodnja vseh vrst lesnih plošč (Wood Based Panels) vključno s furnirjem se je v letu 2019 povečala za 8 %, poraba le teh pa se je na račun povečanega izvoza nekaterih vrst lesnih plošč zmanjšala za 1 %, kar nakazuje na prekinitev pozitivnega trenda v gradnji stavb in gradbeništvu nasploh. Za leto 2020 ocenjujemo nekoliko zmanjšan obseg proizvodnje (približno -6 %) v primerjavi z letom 2019, predvsem zaradi vpliva epidemije COVID-19 po Evropi pri nekaterih slovenskih proizvajalcih lesnih plošč. Poraba pa se bo na račun zmanjšane proizvodnje ter zmanjšanja uvoza večine vrst lesnih plošč nekoliko zmanjšala.

V letu 2019 smo za proizvodnjo pohištva in uporabo v gradbeništvu porabili 180.000 m³ ivernih plošč (z OSB ploščami), kar je za 2 % manj kot leto prej. Za leto 2020 napovedujemo rahel upad porabe ivernih plošč, predvsem na račun zmanjšanja uvoza te vrste lesnih plošč. Napoved za OSB plošče pa kaže na povečanje porabe tega proizvoda v letošnjem letu. Iverne plošče v celoti izvirajo iz uvoza, ker je konec leta 2015 šla v stečaj še zadnja tovarna ivernih plošč v Sloveniji. Novi investitor naj bi proizvodnjo oživil v letu 2021, vendar je zaradi zdravstvene in gospodarske negotovosti kot posledice svetovne pandemije COVID-19 zaenkrat investicija v mirovanju.

Poraba vlaknenih plošč je v Sloveniji v primerjavi z ostalimi lesnimi ploščami med najnižjimi. V letu 2019 se je zmanjšala za 41 % v primerjavi z letom 2018 in je najnižja v zadnjem desetletju. Za leto 2020 ocenjujemo padec proizvodnje za približno 10 %, poraba pa se bo po napovedih kljub zmanjšani proizvodnji ponovno nekoliko povečala, razlog za to je precejšnje zmanjšanje količin izvoza.

Proizvodnja furnirja je bila v letu 2019 za manjši odstotek višja kot v predhodnem letu, za leto 2020 pa se napoveduje približno. 3 % zmanjšanje proizvodnje predvsem zaradi epidemije bolezni SARS-CoV-2 v Svetu. Večina proizvodnje rezanega furnirja se opravlja kot storitev za kupce v EU.

V proizvodnji vezanih plošč prevladujejo opažne trislojne vezane plošče iglavcev. Večji del proizvodnje se izvozi. V letu 2019 se je proizvodnja opažnih plošč povečala za 16 % v primerjavi z letom 2018, kar kaže na nadaljevanje pozitivnih proizvodnih rezultatov, ki so bili pod vplivom pozitivnih trendov v gradbeništvu v Evropi. Tudi pri proizvodnji opažnih plošč je bilo v letu 2020 zaznati negativen vpliv epidemije COVID-19, zato za to leto ne napovedujemo rasti proizvodnje, temveč podoben obseg kot je bil v letu 2019. Za leto 2021 pa ocenjujemo, da se bo proizvodnja te kategorije lesnih proizvodov spet povečala za okrog 20 %.

h) Celuloza in papir

Obseg proizvodnje mehanske celuloze je bil v letu 2019 enak kot v predhodnem letu. V letu 2019 je uvoz mehanske celuloze predstavljal 5 % celotnega uvoza vseh vrst celuloze, izvoz pa 57 %. So pa izvozne količine celuloze zanemarljive, ker je proizvodnja v Sloveniji v celoti integrirana.

Podjetja s proizvodnjo papirja in kartona so po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) v letu 2019 količinsko proizvedla 0,72 milijona ton produktov, kar je 2 % manj kot v letu 2018. Padec proizvodnje je zabeležen drugo leto zapored, še nižja proizvodnja pa je ocenjena za letošnje leto, predvsem zaradi zmanjšane proizvodnje časopisnega papirja, kar je posledica pomanjkanja surovine (odpadnega papirja) v času epidemije COVID-19. V prvih sedmih mesecih leta 2020 je panoga C 17 beležila zmanjšanje indeksa industrijske proizvodnje v višini 3,4 % glede na enako obdobje v letu 2019. Prav tako so se v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zmanjšali prihodki od prodaje v panogi C 17 in sicer za 5,5 %.

i) Inovativni lesni proizvodi

Podjetje Marles hiše Maribor d.o.o. je v svoji panogi prepoznavno kot vodilno podjetje na področju razvoja tehnoloških rešitev trajnostne in energetske varčne gradnje sodobnih stanovanjskih hiš in investicijskih objektov. V Sloveniji je trenutno v teku predmetni projekt Dom24h, katerega vodilni partner je podjetje Marles. Primarni namen projekta je predstavitev razvoja in demonstracija novega koncepta bivanja v domu, ki ga uporabljamo 24 ur na dan, ter predstavitev razvoja in demonstracija podsistemov ter produktov za pametne stavbe prihodnosti. Projekt tako združuje posamične novo razvite in tehnološko napredne, vendar komplementarne rešitve v novo konceptualno celovito rešitev gradnje in bivanja trajnostno naravnane, pametne in povezljive, uporabniku prijazne, napredne ter zdravega bivalnega okolja. Kot tak bo Dom24h pomemben ne zgolj za partnerje v projektu, temveč tudi za celotno industrijo prefabriciranih pametnih hiš in ponudnike rešitev za pametne stavbe prihodnosti v regiji ter EU.

Podjetje MIK Celje d.o.o. so za sodobno vgradnjo stavbnega pohištva »MIK« z integriranim prezračevalnim sistemom MIKrovent, v letu 2020 prejeli okoljsko priznanje Znak kakovosti v graditeljstvu.

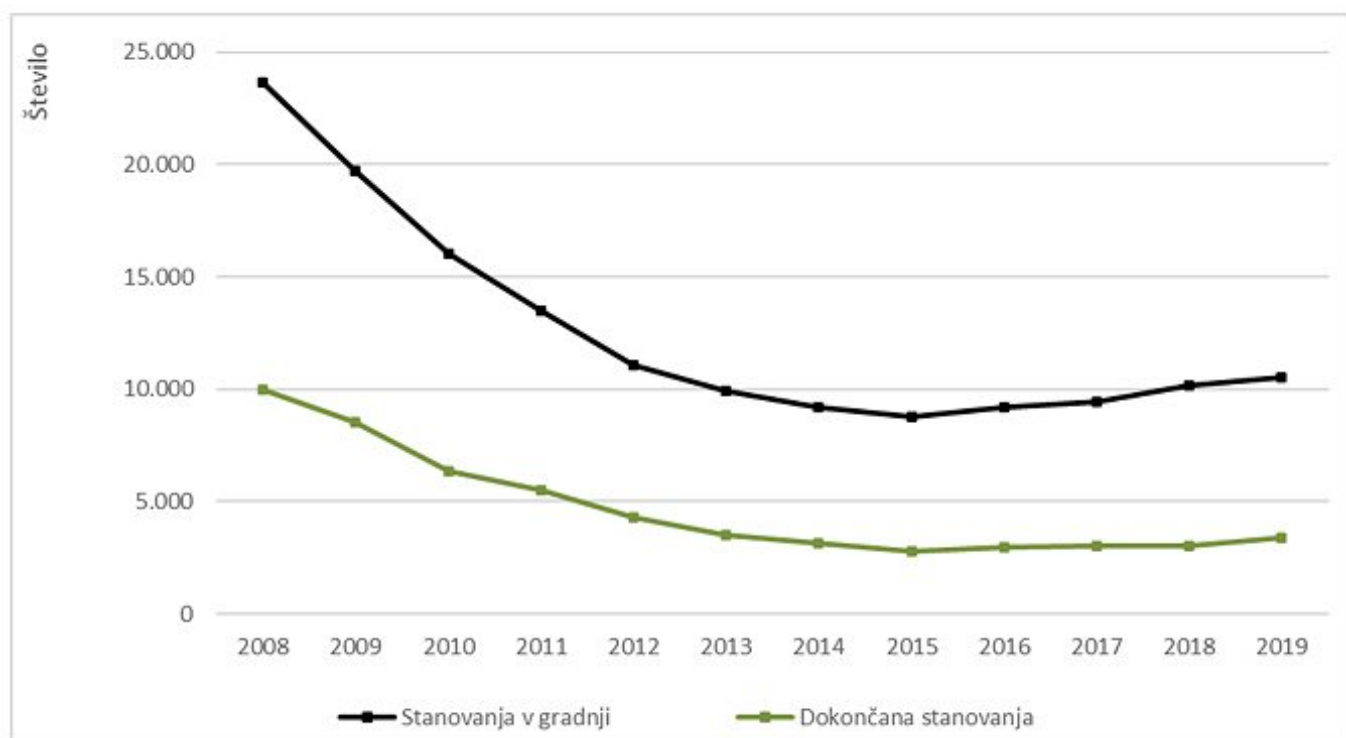
V letu 2019 je bil dobitnik nacionalnega srebrnega priznanja za inovacije 2019, ki jih podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije, podjetje Ledinek Engineering d.o.o. zaradi inovacije Linija za izdelavo križno lepljenih plošč z dvema stiskalnicama in nanosom 2K lepila. Celovita proizvodna linija za izdelavo križno lepljenih plošč (CLT) je vzpostavljena na Norveškem s strani enega dobavitelja. Linija je pred kratkim prešla v fazo proizvodnje in bo kmalu začela oskrbovati domači trg s CLT ploščami visoke kakovosti. To je prva CLT linija podjetja Ledinek, kjer je za ploskovno lepljenje uporabljeno 2K MUF lepilo. Za nesortirano vhodno surovino je na razpolago zarisovalna postaja, kjer se označevanje napak vrši ročno. Celotno delovanje linije je povezano v agregirano enoto s pomočjo nadzornega sistema X-Lam Manager, ki omogoča hkratno uporabo lesa dveh različnih kvalit. Le-ta zagotavlja večjo dodano vrednost končnemu produktu.

Posebno priznanje za razvojno in inovacijsko sodelovanje gospodarstva in institucij znanja je za leto 2019 s strani Gospodarske zbornice Slovenije prejelo podjetje M Sora d.d. in sicer za okenski sestav z ojačitvenimi elementi za prerazporeditev napetosti FlowCORE. Inovacijski sistem FlowCORE podjetja M Sora d.d. predstavlja nov pristop ojačanih okenskih elementov in možnost izdelave lesenih oken do višine 6 m in več. Okna brez ojačitev imajo pri obremenitvah z vetrom prevelike upogibe, zato se izdelujejo do maksimalne višine 3,5 m. FlowCORE inovacija minimalno vpliva na toplotne lastnosti profilov, ne zmanjšuje estetike okna, ker je popolnoma nevidna, in omogoča prilagajanje posamezniku in arhitekturi. Z uporabo inovacije se obremenitev vetra, ki je prisotna na površini stekla, preusmeri do ojačitvenega jedra, preko katerega »steče« v stavbo, zato se imenuje FlowCORE. Podjetje je pri razvoju tesno sodelovalo s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani ter Biotehniško fakulteto, Oddelkom za lesarstvo, Univerze v Ljubljani.

j) Gradnja stanovanj in gradbeništvo

Trend naraščanja vrednosti gradbenih del v državi se je z letom 2019 ustavil, saj se je v tem letu vrednost zmanjšala za 6 % v primerjavi z letom prej. Vrednost gradbenih del se je zmanjšala pri vseh tipih gradbene aktivnosti. Največjo vrednost opravljenih gradbenih del v 2019 sicer predstavlja novogradnja objektov. Vrednost gradbenih del na stavbah se je zmanjšala za 28 %, od tega na stanovanjskih stavbah za 20 % v primerjavi z letom 2018. Največjo vrednost opravljenih gradbenih del v kategoriji stanovanjskih stavb so v letu 2019 predstavljale novogradnje s 55 %.

Vrednost gradbenih del, opravljenih v prvih sedmih mesecih leta 2020, je bila za 5,0 % nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v istem obdobju prejšnjega leta, pri čemer je bila vrednost teh del na stavbah nižja za 6,3 %, na gradbenih inženirskih objektih pa za 4,5 %. To je posledica vpliva pandemije koronavirusa, ki se je v tej dejavnosti še posebej izrazila v mesecih april-junij. Trend padanja gradnje stanovanj se je leta 2015 zaustavil in z letom 2016 postopoma narašča. V letu 2019 se je v Sloveniji gradilo 10.554 stanovanj, od tega je bilo do konca leta dokončanih 3.415 stanovanj, kar je 12,4 % več, kot jih je bilo dokončanih v letu 2018. Največ stanovanj je bilo v letu 2019 dokončanih v osrednjeslovenski (28 % od vseh dokončanih stanovanj) in v podravski statistični regiji (20 % vseh), najmanj pa v zasavski statistični regiji (1 % vseh). V prvi polovici leta 2020 je bilo za novogradnjo in spremembo namembnosti stavb izdanih 2.389 gradbenih dovoljenj, kar je 22 % manj kot v prvi polovici leta 2019. Za stanovanjske stavbe jih je bilo izdanih 20 % manj, za nestanovanjske stavbe pa 24 % manj. Na podlagi gradbenih dovoljenj, izdanih v prvi polovici leta 2020, naj bi se gradilo 1.574 stanovanj ali za 6 % manj kot na podlagi gradbenih dovoljenj, izdanih v prvi polovici leta 2019. Njihova skupna površina naj bi bila manjša za 13 %.

Slika 9 : Število stanovanj v gradnji in dokončana stanovanja za obdobje 2008 - 2019 (vir podatkov:

Statistični urad RS)

Poslovanje podjetij v dejavnosti Stavbno mizarstvo in tesarstvo (šifra NACE: C16.230), ki zajema proizvodnjo lesenih montažnih objektov, stavbnega pohištva (okna, vrata, stopnice ...) ter lepljenih nosilcev, tramov in ostrešij, je bilo tudi lani uspešno, saj je v lesnopredelovalni panogi zabeležilo največji neto čisti dobiček. Ta segment je po podatkih GZS lani posloval z neto dobičkom v višini 19 milijonov EUR, ki je bil sicer za 9,3 % nižji kot v letu 2018. Rast prihodkov od prodaje, ki so jih podjetja te dejavnosti ustvarila na tujih trgih, se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 2,6 %, kljub temu pa so se čisti prihodki od prodaje na tujem trgu povečali za 2,1 %.

Slovenija je tradicionalni neto izvoznik lesenih oken in vrat. Izvoz lesenih vrat se sicer v zadnjih dveh letih zmanjšuje; lani se je zmanjšal za 12 % v primerjavi z letom 2018, medtem ko se je izvoz lesenih oken zmanjšal celo za 22 % v primerjavi s predhodnim letom. Se pa nadaljuje trend povečevanja uvoza lesenih vrat (+ 7 %), medtem ko uvoz oken količinsko ostaja enak kot v letu 2018.